

KO

Česká Lípa

TyfloCentrum
Liberec, o.p.s.

Duben 2021

KONTAKTY:

Telefon: 605 383 265

Email: c.lipa@tyflocentrum-lb.cz

Adresa: Dlouhá 2598, 470 06 Česká Lípa

Web: liberec.tyflocentrum.cz

PROVOZNÍ DOBA:

Úterý 9:00 – 13:00

Středa práce v terénu

(Pracovnice bude na pobočce k dispozici po předchozí telefonické dohodě.)

Čtvrtek 9:00 – 13:00

(Mimo pobočku Vám služby poskytneme každý všední den, po předchozí tel. dohodě od 8 do 16 hod.)

CO NABÍZÍME:

- **Průvodcovskou a předčitatelskou službu:**
průvodkyně Ilona Prchalová (605 383 265), c.lipa@tyflocentrum-lb.cz)
 - **Zajímavé aktivity v rámci služeb sociální rehabilitace:**
koordinátorka Petra Kaljevičová (605 383 265), c.lipa@tyflocentrum-lb.cz)
 - **Sociální rehabilitace (elektronické kompenzační pomůcky):**
lektorka (Liberec) Ing. Jana Smolná (731 913 585), jana.smolna@tyflocentrum-lb.cz)
 - Základní sociální poradenství, k zapůjčení v Liberci tandemová kola, zvukové knihy, digitalizace textů a další.
- **V měsíci dubnu je již opět možné poskytovat sociální služby.** Zůstává však omezení počtem osob – setkávat se můžeme vždy nejvýše ve dvou.

ÚVODNÍK

Vážení uživatelé našich služeb,

jaro nám klepe na dveře a blíží se svátky jara, Velikonoce.

S příznivějším počasím jara, doufáme i v lepší zprávy v této nelehké době.

Přesto, že tyto Velikonoce nám nedovolí návštěvy našich blízkých, pojďme si je společně udělat hezké, proto bychom vám v tomto měsíčníku, chtěli připomenout některé zvyky spojené s tímto svátkem.

Modré pondělí, Žluté úterý

Při hledání významu musíme přihlídnout k symbolice barev. [Modrá](#) představuje vzdálenost, [vodu](#), přehlednost, čistotu, osvěžení, věrnost, stálost, chlad, ticho, vážnost, touhu...zjevně se jednalo o tichý a klidný postní den, určený k rozjímání a duchovní očistě.

Žluté [úterý](#) symbolizovalo [zlato](#), světlo, slunce. Žlutá je jásavá barva i barva zralosti. V křesťanském umění symbolizuje věčnost, ctnost, rozum, úctu, vznešenost, žárlivost, Boží světlo. Proč byla [úterý](#) přisuzována i šedivá barva, není známo.

Sazometná středa

Název vychází z křesťanské symboliky. Na konci postní doby (na Květnou neděli) lidé vymetali z příbytků "*neřest*" a prováděli úklid domu. Sazometná středa byla posledním dnem určeným k úklidu, který samozřejmě přinášel do dosavadního tichého období značný ruch. Označení Sazometná středa evokuje zvyk vymetání komínů, kdy saze často díky špatnému větrání znečistily obývací místnost (údržba komína představovala pro rodinu základní starost a povinnost, v době šindelových střech mohl [požár](#) způsobit zkázu celého domu).

Název Škaredá se již objevil v lidovém označení pro Popoleční středu. S přihlídnutím k faktu, že se také jednalo o středu, máme o důvod navíc se domnívat, že se našim předkům označení pro oba dny pletl. Středa pašijového týdne byl den, kdy se Jidáš "*škaredil*" na svého mistra, Krista. Podle pověry se v tento den neměl nikdo mračit, jinak by byl mrzutý po všechny středy v roce.

Třídenní velikonoční doba

Základními body postavení Velikonoc v rámci liturgického roku se stalo *Triduum sacrum*, Velikonoční třídenní, tvořené Velkým pátkem (dnem ukřižování Ježíše Krista), Bílou sobotou a Božím hodem velikonočním (dnem Ježíšova Zmrtvýchvstání). Poslední dny života Ježíše Krista daly vzniknout tradici jednotlivých velikonočních dnů.

Dlouho se památka umučení a zmrtvýchvstání Krista slavila v rámci jediné slavnosti - hlavní náplní byla společná eucharistická hostina. Teprve v průběhu čtvrtého století, kdy bylo křesťanství prohlášeno za [státní](#) náboženství, byly Velikonoce přijaty a začleněny do římských svátečních dnů a rozšířeny o dva dny ([pátek](#) a sobotu). Staly se prvními a nejstaršími křesťanskými [svátky](#).

Zelený čtvrtek

Český název pochází z [německého](#) *Gründonnerstag*, souvislost se zelenou barvou patrně pochází z mylné etymologie: původní název byl pravděpodobně odvozen ze starého slovesa *greinen* či *grienen*, které znamenalo "*plakat*". V tento den docházelo totiž k tzv. rekongiacím, pokání a smíření veřejných hříšníků s církví. Český název vlastně vznikl omylem, nicméně to nezabránilo tomu, aby se k němu nevázaly zvyky a obyčeje. Nejde jen o zelenou barvu liturgického oděvu, který na sebe toho dne bere kněz.

V lidové tradici se například o Zeleném čtvrtku doporučovalo jíst pokrm ze zelených [surovin](#). Nejdostupnějším a nejrozšířenějším zeleným pokrmem bylo na našem území především zelí. Ačkoliv se jednalo o pokrm chudých, bylo současně vnímáno jako zdroj cenných látek a s odkazem na církevní význam, přejatý z židovského svátku Pesach,

během kterého se zelí také konzumovalo, mu byla přičítána ještě větší zdraví ochraňující síla.

O vzájemné propojenosti a zároveň určité odcizenosti oficiální církevní a lidové [kultury](#) svědčil také zvyk spojený s penězi. Oficiální linii představovalo poslední vyzvánění a následné utichání zvonů - až do velikonoční noci. Mezi prostým lidem zakotvil zvyk zacinkat penězi v době posledních tónů, které vydávaly pomalu dobíjející kostelní zvony. Peníze se tak měly na základě tohoto zvyku držet doma. Jinde se také tlouklo paličkou do hmoždíře, čímž se měli ze stavení vyhnat všichni škůdci, mezi které patřil hlavně hmyz a hlodavci, ukrajující z rodinných zásob.

Lidových zvyků existovalo pro tento den daleko více. Jedná se například o obyčej spojený s vodním živlem, a sice obřadným omýváním [vodou](#), které mělo zajistit celoroční pevné zdraví. Vnější očista pomocí [vody](#) se ve spojení se zdravým pokrmem a vnitřní očistou měla [stát](#) propojením materiální a duchovní obrody pro celý liturgický rok. [Voda](#) jako dárkyně života byla uctívána vhozením chleba s medem do studní či jiných vedlejších zdrojů [vody](#), a tak měl být zabezpečený její dostatek.

Celá řada zvyků zabraňovala lidem, aby fyzicky pracovali, odpoledne byla dokonce fyzická [práce](#) zakázána. Souviselo to s vigilií Zeleného čtvrtka (bohoslužba v předvečer Velkého, pátku, kdy se nesměla obdělávat půda), která byla oficiálně začátkem Velikonočního třídenní. Lidé však za začátek Velikonočního třídenní považovali již ráno na Zelený čtvrtek.

Velký pátek

Lidové zvyky a obyčeje, spojené s tímto pro věřící významným dnem a křesťanským svátkem, jsou většinou souborem starých zvyků. Na Velký [pátek](#) se měla rozestupovat nejen země, ale i [voda](#) a souš, na několik hodin se měla otevřít hora Blaník, rytíři vyjížděli přesvědčit se, zda zemi nehrozí nebezpečí.

S [vodou](#) je spojen rituál omýváním, který má chránit před nemocemi, mládež se při potápění v mělkých potocích snažila ústy vzít ze dna kamínek, aby pomáhal při bolestech zubů. V některých [krajích](#) se tkaly tzv. pašijové nitě, několik stehů na oděvu mělo chránit před zlými duchy.

Do dnešních dnů se na venkově drží zákaz obdělávání půdy či zákaz praní. Půda, obroditelka a matka živitelka, kolébka i rakev, tak dostává den klidu pro nový život. Podobně u [vody](#) - praní prádla by znamenalo namáčení látky do Kristovy krve. Lidé si také neměli nic půjčovat, protože síla dne mohla přerůst v magické čarování, které mohlo vlastníkovu způsobit újmu. Protože se nejčastěji chodilo vypůjčovat [zemědělské](#) náčiní, hrozila újma v hospodářství u zvířat i na poli.

Den ukřižování symbolizoval dočasné vítězství zla, to otevíralo [cestu](#) negativním silám, které ohrožovaly věřící a jejich příbytky. V některých oblastech byl proto Velký [pátek](#) také dnem koledním a všeobecné ticho narušovaly průvody mládeže s řehtačkami, které ohlašovaly klekání.

Bílá sobota

Stálý přívlastek **Bílá** byl této sobotě přidán podle barvy roucha, které na sobě měli lidé podstupující křest, později byl tento den zasvěcen křtům. **Bílá** sobota je spjatá s kultem ohně. V domácnostech se uhasila všechna ohniště a starý oheň byl nahrazován novým, čerstvě posvěceným, přineseným ve žhavém polínku.

Po týdnech odříkání se připravovala řada svátečních a obřadních pokrmů pro zítřejší slavností hodovou tabuli, zdobila se vajíčka, pletly se pomlázky. Bílou sobotou končilo postní období.

Boží hod velikonoční

Památka vzkříšení Ježíše Krista se v prvních staletích slavila jen v neděli, posléze se slavnost rozrostla na Velikonoční triduum a následně se rozšířila o přípravné a následné období.

Z celého pojetí Velikonoc vyplývá mimo jiné obrovský duchovní význam neděl pro křesťany - měla být zasvěcena odpočinku a rozjímání a jako obecně přijatý svátek plnila také roli dne dobrých skutků a milosrdenství. Křesťanští panovníci ve středověku například o Božím hodě velikonočním toto "*spojení*" umocňovali a v tento den otevírali žaláře svých vězňů, tak jako Kristus otevřel a vysvobodil lidstvo ze žaláře hříchu.

V tento den byl stůl slavnostně a bohatě prostřený. Začínalo se masovým vývarem, nesmělo chybět ani pečené či smažené kůzle, případně skopové v různých úpravách, jinde byl králík nebo drůbež. Jedlo se také **hovězí** nebo vepřové maso. Na stůl patřil sladký beránek, boží milosti, bábovka, buchty koláče a dort. A také pálenka.

Velikonoční pondělí (Červené pondělí)

Je dnem, který následuje po neděli Zmrtvýchvstání Páně. V rámci církevní osnovy nebyl tomuto dni přisouzen velký význam, protože nepatří do Velikonočního tridua, v lidové tradici se však stal z celých Velikonoc nejznámější.

Svazek spletených vrbových proutků - pomlázka je nástroj určený ke šlehání dívek a žen v Pondělí velikonoční.

Tradiční velikonoční pochoutky

Velikonoční beránek

5 vajec
200 g másla
250 g cukr krupice
300 g polohrubé mouky
1/2 prášku do pečiva
1 vanilkový cukr
2-3 lžice mléka
Citrónová kůra
Kandované ovoce
Mandle, rozinky, čokoláda

Hrudka másla na vymazání formy.

Velikoneční mazanec

POTŘEBNÉ PŘÍSADY

580-600 g hladké mouky (a ještě trochu na případné podsypání, je-li těsto řídké), 120 g cukru, 1 cukr vanilkový 1/4 l mléka, 30 g droždí (klidně tak 3/4 kostičky) nebo sáček instantního, 2 vejce + 1 na potřetí, 120 g Hery, hrst rozinek předem namočených v rumu, lžička soli a sekané mandle, špetka muškátového květu a lžička citrónového aroma Dr.Oetker, nebo nastrouhaná citrónová kůra

. V měsíci dubnu je již opět možné poskytovat sociální služby. Zůstává však omezení počtem osob – setkávat se můžeme vždy nejvýše ve dvou.

Kdo bude mít zájem, musí se 5 dní předem telefonicky domluvit s pracovníci TC.

VŠEM KLIENTŮM TC PŘEJEME HEZKÉ PROŽITÍ VELIKONOČNÍCH SVÁTKŮ.